

Cl. Filion: *L'existence historique de Jésus et le rationalisme contemporain.* Bloud, Paris, 64 str. 1909. Fr. 0'60.

Teorija, koja je nijekala realni opstanak Kristov, danas više nije aktualna, ali ipak imade svojih pristaša (A. Kalthoff, W. B. Smith, P. Jensen). Stoga si je pisac uzeo za zadaću da istraži temelj i dokaze te teorije, te dolazi do zaključka, da nijekanje historijske egzistencije Kristove nema niti najmanjega oslona u povjesti, nego je produkt fantazije i, kako Filion kaže, „une monstruosité“.

Mgr. Mignot archevêque d'Albi: *L'Église et la critique.* Lecoffre — Gabalda, Paris, 1910, str. 315, cijena Fr. 3'50.

Učeni pisac u prvom poglavlju raspravlja: o religioznom razvoju s obzirom na jedno novo djelo: psihološka baza religije, objava i čudo, proročanstvo, Krist, dogme. U poglavljima: „Kritika i tradicija“ i „Crkva iznanost“ razlaže, da Crkva ne odsudjuje znanstveno istraživanje nego ga odobrava i potiče na nj. U zadnjem poglavlju: „Biblija i vjere“ pokazuje, da se jasnije vidi transcendentnost judaizma i kršćanstva nakon što smo upoznali njihovu povjest i njihov odnošaj spram drugih religija.

Dr. von Ruville: *Zurück zur heiligen Kirche. Erlebnisse und Erkenntnisse eines Konvertiten.* Herm. Walther, Berlin W. 30. 1901. cijena M. 2'20.

Zaista čudno — koliko ih imade među katolicima, koji u Crkvi gledaju najvećeg protivnika svakog dobra. Je li to dolazi od temeljitoga i svestranoga proučavanja Crkve i njenih institucija? Ako je tako, zašto je onda protestantski

učenjак, historičar prof. dr. Ruville prije nekoliko tjedana konvertirao? Taj je učenjак prevalio put što vodi k Crkvi katoličkoj, te sada stoji na cilju i gleda natrag na prevaljeni put, na sve one prevsude, dvojbe i zapreke, koje je svladao. I te svoje doživljaje i spoznaje stavio je u knjigu, kojoj je naslov: *Natrag k svetoj Crkvi.*

U prvom poglavlju pripovijeda nam Ruville svoj „povratak k sv. Crkvi“. Poglavitito napominje dva razloga, koji su ga do toga doveli. Prvo to, što nije njegovoj težnji za odano i stalno štovanje Boga protestantizam udovoljio, jer su prot. crkve — osim oficijelnog bogoslužja — zatvorene, a kod samog bogoslužja propovijed zauzimlje najvažnije mjesto. Drugo, što se je odviše trpjelo sa crkvene prof. strane nijekanje božanstva Kristova. Jednom n. u je rekao neki svećenik u visokom položaju, da treba biti popustljiv, da dogme valja na neki način smekšati (man müsse die Dogmen sozusagen erweichen, str. 19), da se slabi kršćani ne odbiju. Ovaka razmatranja pa onda zbrka u vjerskim istinama, dovela ga je do spoznaje, da je neophodno nužna najviša i neovisna vlast naučavanja. Ali gdje će takovu naći?

U to vrijeme došlo mu u ruke djelo prof. Reinholda: „Der alte und der neue Glaube.“ Tu je, kako sam kaže, dobio prvi put pravu sliku o katol. Crkvi. Zgodno je što tom prilikom kaže učeni pisac, pa ću doslovce prevesti to mjesto. „Jasno sam uvidio, da sam bio od svoje mladosti krivo podučен o ovoj Crkvi. Sve je bilo drugačije, više puta upravo obratno nego se meni predočivalo. ... Upoznao sam, da učitelji, pastori, teologi ... ništa nisu

razumjeli o katolicizmu, a ipak se nisu žacali na najgori način o njemu suditi. To je uzbunilo moje znanstveno čuvstvo" (str. 24).

Ova spoznaja dovela ga neposredno do te misli da konvertira; uz molitvu i ponizno traženje istine dolazio je tomu sve bliže. I našao se na stijeni, koja je Crkva, čiju je apologiju obradio u slijedećem poglavlju.

Imade jedno posebno poglavlje o euharistiji. Koli nježno i pobožno je pisano to poglavlje! Osjećaš onu hladnoću protestantizma, a toplinu Crkve kat. Koliko bi se katolikâ moralo pred tim konvertitom zastidjeti?

Upravo je sjajno pisano poglavlje o slobodi katol. Crkve. Pripovijedali su mu, da katol. Crkva tiranizira savjest, da ubija slobodu. A on kaže, da je sada tek slobodan.

Na svršetku ispituje Ruville uzroke, odakle tolika mržnja na Crkvu katol. Odgovara, da je reformacija tu mržnju umjetno odgojila time, što je Crkvu prikazivala u najgorjem svjetlu, samo da ju pristaše reformacije ne bi spoznali, kakva u istinu jest te onda k njoj pristupali.

Djelo svršava s pozivom: natrag k svetoj Crkvi!

Paul Loewengard: *La splendeur catholique.* Perrin, Paris, str. 298, 1910. cijena Fr. 3'50.

Francuski literat Loewengard, porijetlom Židov, prešao je na katolicizam — opet jedan u Francuskoj iza Brunetiëra, Coppéa, Bourgeta, Huysmans-a, Rettéa. U tom svom djelu pripovijeda pisac postepeno svoje obraćenje „du judaïsme à l'Église“. On piše za sebe „i danas onaj bezbožni i strastveni Židov nastoji, da bude

kršćanin podvržen Isusu Kristu i njegovoj Crkvi“. Utješljive su te pojave, ali i ozbiljna opomena za mnogoga katolika, koji svoju vjeru zabacuje.

Dr. Jos. Rademacher: *Der Weltuntergang.* Münchener Volksschriftenverlag, 1909. cijena 60 Pf.

Već od nekoliko godina izlazi u Monakovu uspajela apologetička zbirka sa naslovom „Glaube und Wissen“. Volkstümliche Apologie auf wissenschaftlicher Grundlage, koja je u svesci svojoj 19/20 izdala gore spomenutu knjižicu.

R. si je stavio u toj brošuri za cilj, da pokaže da nema protuslovlja izmedju sv. pisma i prirodnih znanosti (kozmičke fizike) s obzirom na propast svijeta. Zato najprije razlaže dotična mjesta sv. pisma, koja se odnose na propast svijeta, a zatim raspravlja o pojedinim teorijama, koje tumače katastrofu svijeta (sukob sa kometom ili meteoritima, Zöllnerovu, Sceligorovu i Vogel-Wilsingovu teoriju). Svoj je cilj pisac postignuo.

Dr. K. Ziesché: *Verstand und Wille beim Glaubensakt.* Eine spekulativ-historische Studie aus der Scholastik im Anschluss an Bonaventura. Schöningh, Paderborn, 1909. str. VI. + 151, cijena 3 M.

Ova studija obradjuje problem, na koji način kod čina vjere (actus fidei) sudjeluju razum i volja kao njegovi naravni faktori. Pisac taj problem obradjuje u okviru skolastike s osobitim obzirom na sv. Bonaventura. Iza općenitoga uvoda o sv. Bonaventuri i historijskom razvoju problema do njega razvija Z. ponajprije pojam vjere (32—45), zatim filozofijske temelje spekulativnog problema vjere